

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۲۱۳۹۷۲۶

قاعده قرعه

مؤلف:

مصطفی شاکری

(مدرس دانشگاه)

انتشارات چتر دانش

سرشناسه	: شاکری، مصطفی، ۱۳۷۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: قاعده قرعه / مولف مصطفی شاکری.
مشخصات نشر	: تهران: چتر دانش، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۱ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۴۴۱-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۲۷.
موضوع	: قاعده قرعه
موضوع	: *Qur'a formula (Islamic law)
موضوع	: قرعه کشی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Lotteries -- *Religious aspects -- Islam
رده بندی کتب	: BP۱۶۹/۵۲
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۲۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۰۲۲۸۹

نام کتاب	: قاعده قرعه
ناشر	: چتر دانش
مؤلف	: مصطفی شاکری
نوبت و سال چاپ	: اول - ۱۳۹۹
شمارگان	: ۱۰۰۰
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۴۴۱-۸
قیمت	: ۲۵۰۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت شمالی)، بلاک ۸۸

تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳

پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

سخن ناشر

رشته حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مبنای آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان که با تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نگرده‌اند.

این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. این تریب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد. کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آن‌ها از یک سو و تناسب آن‌ها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش، در تمام زمینه‌های پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است راه‌های روشنی در همراهی با دانشجویان رشته حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با به‌همندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، با تولید آثاری همت‌گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و ترویج یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه خدمات مناسب، شایستگی‌های خود را در این حوزه علمی بیش از پیش به منصفه ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

فهرست

۷ مقدمه

۷ نقش قواعد فقه در توسعه فقه نظام‌مند

۱۳ معرفی موضوع کتاب

۱۴ معرفی محتوای کتاب

۱۵ بخش اول: ماهیت قاعده قرعه

۱۹ مبحث اول: تعریف قرعه

۲۰ مبحث دوم: قرعه: اصل یا اماره

۲۴ مبحث سوم: قرعه: حکم تأسیسی یا امضایی

۲۵ مبحث چهارم: قرعه: اعزیمت یا رخصت

۲۶ مبحث پنجم: نسبت امام قرعه

۲۷ مبحث ششم: احوط ماصر قرعه به امام یا غیر امام

۲۹ مبحث هفتم: تعارض قرعه با سنت صحاب

۳۲ مبحث هشتم: دامنه کاربرد قرعه

۳۵ مبحث نهم: استخاره

۴۱ بخش دوم: مدارک قاعده قرعه

۴۳ دلیل اول: قرآن کریم

۴۹ دلیل دوم: روایات

۴۹ دسته اول از روایات

۵۹ دسته دوم از روایات

۶۸ دلیل سوم: اجماع

۶۹ دلیل چهارم: بنای عقلاء

۶۹ دلیل پنجم: ضرورت عقلی

بخش سوم: موارد کاربرد قرعه ۷۱

۷۳ یک: تعیین قبله

۷۳ دو: مرجحات ائمه جماعات

۷۴ سه: انجام حج به نیابت از متوفی

۷۶ چهار: تشخیص جنازه مسلمان و کافر

۷۷ پنج: تقدیر خصمین

۷۷ شش: مازضر معاوی در مال مشترک

۷۹ هفت: تقسیم مال مشترک

۸۱ هشت: معامله سلب ذون

۸۵ نه: تلف شدن مال و دیعه

۸۷ ده: اختلاف در سقف ملک

۸۹ یازده: اختلاف در عقد مزارعه

۹۱ دوازده: عمل به وصیت

۹۲ سیزده: آزاد کردن بندگان

۹۳ چهارده: عمل به وصایای متعدد

۹۵ پانزده: مضاجعه با همسر

۹۷ شانزده: حق حضانت

۹۸ هفده: پرداخت نفقه اقارب

۱۰۰ هجده: تعیین زن مطلقه

۱۰۰ نوزده: تشخیص عبد معتق

۱۰۲ بیست: عمل به نذر

۱۰۶ بیست و یک: تعیین عبد مدبر

۱۰۷ بیست و دو: اقرار به نسب

- ۱۰۸..... بیست و سه: نزاع در مورد لقیط
- ۱۱۰..... بیست و چهار: نزاع در مورد مال لقطه
- ۱۱۲..... بیست و پنج: نزاع در حق اولویت
- ۱۱۳..... بیست و شش: بهره برداری از معادن
- ۱۱۵..... بیست و هفت: تعیین حیوان موطوء
- ۱۱۶..... بیست و هشت: آزادسازی ورثه مملوک
- ۱۱۷..... بیست و نه: تعیین جنسیت آخوه
- ۱۱۸..... سی: تعیین حبوه
- ۱۱۹..... سی و یک: تقسیم سهم الارث میان زنان متوفی
- ۱۲۲..... سی و دو: تعیین سهم الارث ختای مشکل
- ۱۲۴..... سی و سه: قصاص قاتل
- ۱۲۵..... سی و چهار: دیه حیوان
- ۱۲۷..... منابع

مقدمه

نقش قواعد فقه در توسعه فقه نظام‌مند

تردید علم فقه نقش مهمی در تنظیم مناسبات فردی و اجتماعی جوانان مسلمان ایفا می‌کند. احکام شرعی به عنوان خروجی علم فقه در تمام حیطه‌ها، از جمله سیاست داخلی و خارجی، اقتصاد، فرهنگ و ... تأثیر گذاشته و نقش‌آفرین است و از این طریق، مسیر پیشرفت یا پسرفت یک کشور را می‌سازد. به عنوان مثال فقه می‌تواند دایره آزادی‌های فردی و اجتماعی را معین سازد، شیوه زیست مومنان را ترسیم کند، نحوه معاملات بین‌المللی را سامان ببخشد، چهارچوب تعاملات اقتصادی و بانکی را مدون نماید، راهکار پاسخگویی به نیازهای بنیادین انسان را پیشنهاد کند، ضوابط حاکم بر حریم شخصی و نظام خانواده را مقرر سازد و ... این موارد تنها نمونه‌هایی از کاربرد علم فقه در عرصه حکمرانی، سیاست‌گذاری است.

لازم به ذکر است کاربرد علم فقه فقط ناظر به تنظیم مناسبات میان آحاد جامعه یا حکومت و جامعه نیست، بلکه بخش مهمی از دانش فقه، معطوف به تنظیم روابط انسان با آفریدگار هستی و انجام تکالیف شرعی به عنوان نخستین گام برای رسیدن به مقام قرب الهی و نیل به اهداف غایی آفرینش انسان است.